

Za poduk in kratek čas.

Iz Ptuja v Zagreb, jeseni 1874.

(Potne črtice.)

(Dalje.)

V Zákány zapustimo „južno železnico,“ prestopimo v druge vozove od zdaj „državne“ železnice v Zagreb. Ko pridem v postajo po listek, slišim kasirja hudo se dreti nad nekim hrvaškim „mužekom“, ki se je hotel v Drnje, prvo štacijo na hrvaški zemlji, peljati. Krega se ž njim zdaj po magjarski, zdaj po hrvatski, iz česar sem se prepričal, da kasir tudi hrvatski zna. Da tukaj gospoduje magjarščina, mi ni treba trditi; vendar še ljudstvo doli za Dravo tudi hrvaški ume. Kakor mi je pravil na tej postaji služoč Slovenec, so v tih pokrajinah brž ko ne pomagjarjeni Slavjani; krajna imena: Gola, Brzence, Višvar, Baboča i. t. d. to svedočijo. — Brez ugovora dva potna listka v Zagreb dobim. Podavši jednega potnemu tovarišu, bere ta s začudenjem: „Oształy Zákány.“ — „Tega pa ne“, pravi tovariš — „še mrtev ne bi hotel ostati v tem dolgočasnem magjar orszagu!“ „Nič tako hudo Tone“, odvrnem — „mustafasti Magjari naju ne dobijo!“ — Slovenska „postaja“ se v magjarščini glasi „osztaly“, in to je bil vzrok najni šali. —

Leseni most črez Dravo mora slab biti, ker smo se jako rahlo vozili; pa tudi dalje ni šlo kaj urno naprej, tako da smo do Zagreba blizo 5 ur potrebovali, najbolj zato, ker smo pri različnih postajah mesto 5 minut 10, mesto 10, 25 minut stali, dasi je malo kdo vstopil alj izstopil; in to je bil poštni vlak! Misel me je navdajala: V novejših časih pač vse državne reči slabo napredujejo, če ne grejo rakove poti. Kteri hudi duh vendar brani srečen razvoj ubogi Avstriji? — Čem bolj dolgočasna je bila vožnja, tim prijetnejša bila je potna družba. Šest oseb bilo nas je kmalu v prijaznem razgovoru. Z najmlajšim hočem začeti; in ta je bil mlad pravnik tretjega leta v Zagrebu, blaga duša, rojen Medjimurec. Res, takih dijakov sedanji čas v naših vseučiliščih ne najdeš. — O tej reči hočem pozneje več spregovoriti, ker nam je tudi v Zagrebu prilika bila z več pravniki se seznaniti. Drugi je bil mož najboljše dobe, po moji misli trgovec. Poznal je na tenko turske dežele evropske, govoril tudi bolgarski. Poslušal nas je dalj časa tiho, ko smo se z mladim pravnikom kratkočasil; potem pa nas je tim živahnejše zabavljal. Mnogo smešnih je znal o bratih Magjarih povedati. Tretji je bil tudi priletan Nemeč; tega je ves pot tlačila le ena skrb, kako da bo v Zagrebu našel parni mlin, v katerem je hotel obiskati enega svojih sorodnikov. Vsak čas nas je nadlegoval s prašanjem: „Aber wie finde ich in der finstern Nacht die Dampfmuhl?“ Se vé, da smo ga tolašili in podučevali. Slednjič je bil v naši družbi Zagrebašk

mestjan, odkritosrčen Hrvat, kakor jih je obilno najti med našimi južnimi brati.

„Drnje“, za grmovjem skrito vas, prvo postajo, imamo že za hrbotom (te štacije na velikem zemljevidu avstrijsko-ogerske železnice od l. 1873 ni viditi), na levi strani male pol ure od sebe vidimo na prijazni planjavi Koprivnico, od kodar nas trije lepi turni od dalječ pozdravljajo. Prebivalcev ima Koprivnica blizo 5600. Postaja je predalječ od mesta, da bi zamogel po železnici potujoč od njega mnogo viditi. Tretja štacija na tej črti je Lepavina. Tukaj raste neki dobro vino; od železnice je malo vinogradov viditi, tem več pa lesovja. Menda so vinogradi na južno-vzhodni strani hribov, kterih se od železnice le severno-zahodna stran vidi. Zagrebački mestjan nam je trdil, da je v téh krajih enkrat božični dan na kmetih preživel. Da so do novejših časov kakor še tudi sedaj mnogi tukaj v zadrukah živeli, je znano. V zadrugi ostane vse zemljišče vedno pri družini; sinovi, če jih je tudi več, se ženijo na domačijo, hčere ne dobivajo dote, razun kakega pohištva. Vsi slušajo enega gospodarja in jedó pri eni mizi. Nameri se, da ena sama zadruga blizo do sto ljudi šteje. Zagrebačan nam je pravil, da se pred božičnim dnevom vsi trdo postijo, za praznik pa obilno jedi pripravljajo: cela korita svinjetine, klobasic, gosi, puranov itd.; da vina ne sme manjkati, se ume samo ob sebi. Na večer se nanosi slame v obednico do ledja, in se po celi sobi razgrne. Ko mine polnoči, se vsedejo k mizi, jedó in pijejo, kolikor želodec drži; kdor je truden, zvrne se v slamo in sladko zaspi. Če se primeri, da gospodar sam pri mizi ostane, pokrega hudo svoje domačine: „A kaj je to za red, pustite mene samoga pri stolu!“ Zdajci kteri iz slame prikobaca, si zmane očesa in praša: „A kde je pehár?“ — vzame čuturo, se okrepča in tako — gazdo potolaži. Naš potni tovariš je — kakor je pravil — svoje začudenje zarad tolike potrate na znanje bil dal; pa gospodar mu odgovori: „Gospodine, to so nam naši svétki! Celo godino delamo, se trudimo, a vezda si ga vžijemo!“

Razne stvari.

(**Kat. politiško društvo v Slovengradcu**) bode imelo prihodnjo nedeljo 31. t. m. zbor. Vljadno vabi vse ude — odbor.

(*Program ptujске čitalnice.*) V predpustnem času t. l. bodo še v narodni čitalnici v Ptujú sledeče veselice:

Dne 2. febr.: Tombola.

„ 7. „ Ples v šemah.

„ 9. „ Ples.

„ 10. „ Slanikova večerja.

Začetek je vsakokrat zvečer ob 8. uri; večeri, v kterih se bodo gledišne igre predstavljale, bodo se posebno naznanili.

Opomba. Kdor želi čitalnici kot ud pri-

stopiti, naj se blagovoli gosp. Sadniku, trgovcu v Ptuj, ali pa pri odboru oglašiti. Vpisnina znaša 1 gld., mesečni doprineski pa za celo družino 80 kr., za samce 60 kr. — Odbor čitalnice.

(*K vabilu ljutomerske čitalnice*) na občni zbor o svečnici 2. februarja popoldne ob 3. uri (v g. Furlanovi gostilnici) imamo še dostaviti 5. točko dnevnega reda, namreč govor o kmetijstvu, zlasti o sedanji gospodarstveni krizi. Odbor.

(*Vabilo*). Na Svečnico, 2. dne febr., ob 3 popoldne bode v dvorani stare šole pri Sv. Ivanu prvi občni zbor političnega društva „Edinost“ za tržaško okolico. Začasni odbor vladno vabi vse gg. ude in rodoljube, naj se blagovolé udeležiti, da se postavi ta dan trdna bran našim pravicam. V edinosti in z skupnim prizadevanjem nam bo mogoče naše stanje polajšati in si pridobiti občno spoštovanje. — Začasni odbor političnega društva „Edinost.“

(*Zastopniki banke „Slovenije“ na Štajerskem*):
 Kostrivnica, Drogenik Ivan, posestnik;
 Konjice, v kaplaniji;
 Kozje, Schmidt A., trgovec;
 Loka, Gamšek Fr. poštar;
 Ljutomer, Huber J. D., knjigovez;
 Laško, Drobnič Jan., trgovec;
 Maribor, Pajk Janko, lastnik tiskarne;
 Mozirje, Goričar Tone, pošt. in posestn.;
 Ormuž, Jesih A., koncipijent;
 Ptuj, Jurca A., trgovec.

(Konec sledi.)

(*„Die Kompetenz überschritten.“*) Kr. šolski svet pri sv. Ožbald v dravskem logu marbeškega okraja je, kakor smo lani v števil. 52. poročali, g. provizorju in kateku „dekret“ bil poslal, da ne sme otrok učiti kršanskega pozdravka: „Hvaljen bodi J. K.“, češ, da bi se, ko bi otroci kateketa ubogali, ljudem lahko nesrečna misel v glave vtepla, da zdaj ni več „ortschulrath“ gospod v šoli. — Zarad te predrznosti je šla pritožba od cerkvene oblasti do dež. šol. sveta, in ta je 31. dec. ortschulrathu pod nos dal, da je „die Kompetenz überschritten“, ali kakor Slovenci po domačem pravimo, da se je čohal, kjer ga ni srbelo. —

(*Za družbo duhovnikov*) so nadalje vplačali čč. gg.: Kolarič, Jazbec, Čilenšek po 22 gl.; Dupelnik 21 gld., Šlander 12 gld., Strah, Slanič, Stuler, Kos, Zupanič po 11 gld.; Cobelj 3 gld., Sparhakl 1 gld. — Poročilo rajnega župnika Felicijana Globočnika 100 fl., Kolar, Plaskan, Fišer, Jan Franc po 11 fl.

(*Spremembe v lavantinski škofiji*): Č. g. Juri Purgaj pride za kaplana v š. Janž na dravsk. polju. — Č. g. Fr. Polak stopi v začasni pokoj. Kaplanija v zgornji Polskavi ostane izpraznjena.

(*Izpred celjske sodnije*). A. Žerak, kmet iz Kostrivnice, zavaljo umora svoje žene od celjske sodnije k smrti na vislicah obsojen, je od svitlega cesarja pomiloščen in v 20letno težko ječo obsojen. — Prve porotniške obravnave pri celjski

okrožni sodnji za to leto so na 9 dni nastavljene in pri prvi 18. t. m. bil je Mart. Pubec zavaljo požiganja kriv spoznan in v 10letno težko ječo s postom obsojen. 19. t. m. bila sta Mat. in Mica Spruh, tožena zavaljo požiganja, nekriva spoznana. 20. t. m. je bil Jan. Kink, tožen zavaljo uboja, nekriv spoznan, kriv pa zavaljo prestopka proti varnosti življenja in v 3mesečni zapor obsojen. 21. t. m. je bil Vinc. Waldhuber zavaljo požiganja v 10letno težko ječo s postom obsojen; 22. t. m. bila sta Melh. Kuranda in Fil. Smolinger zavaljo pokaženja kreditnih papirjev kriva spoznana in prvi v 10—, drugi v 3letno težko ječo obsojen. 23. t. m. je bil Habijanl, star tat iz Šmarskega okraja, zavaljo nove tatvine v 7letno težko ječo obsojen. —

Tržna cena pretakli teden	V Mariboru		V Ptuj		V Colju		V Varaždinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšavnice vagan	4	60	4	50	4	40	4	40
Rži	3	90	3	50	3	40	3	25
Ječmena	3	70	3	—	2	20	—	—
Ovsa	2	20	2	—	2	—	1	70
Turšice (koruze) vagan	3	10	2	70	3	20	2	60
Ajde	2	70	2	50	3	—	2	10
Prosa	3	70	—	—	3	—	—	—
Krompirja	2	10	1	80	2	—	1	70
Sena cent	1	80	2	—	1	20	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	1	50	—	80	1	35
„ za staljo	—	80	1	—	—	60	—	—
Govedine funt	—	27	—	30	—	28	—	22
Teletine	—	31	—	28	—	30	—	24
Svinjetine	—	32	—	28	—	40	—	26
Slanine	—	35	—	33	—	36	—	28

Loterijske številke:

V Gradcu 23. januarja 1875: 11 63 49 26 4
 Prihodnje srečkanje: 6. februarja 1875.

+

Velecenjenemu občinstvu iz trga in okolice, ki je blagovolilo 20. t. m. v izredno obilnem številu spremiti predrago mi 21letno hčer

Julijano

na mirodvor, izrekama s žalujočim srcem — tudi v imenu postranske rodbine najiskrenejšo, prisrčno zahvalo.

LJUTOMER 21. dne januarja 1875.

Knjigar
J. D. Huber, Josefina, žena in mati.

1—2

Razglas.

Na štajerski deželni sadje- in vinorejski šoli blizo Maribora se ima popolniti mesto prvega učitelja in pristava (adjunkta); z spričevali potrjene prošnje za to mesto naj se do 12. febr. 1875 pošljejo štaj. deželnemu odboru v Gradcu.

(Natančneje naznanilo glej v „Gosp.“ števil. 4. od 21. jan.)